

Važnost korporativnog izvještavanja poduzeća

Kovačević, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:132366>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

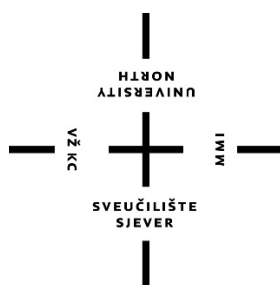
Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 58/PMM2017

Važnost korporativnog izvještavanja poduzeća

Nikolina Kovačević, 0471/336

Koprivnica, srpanj 2017. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za poslovanje i menadžment u medijima		
PRISTUPNIK	Nikolina Kovačević	MATIČNI BROJ	0471/336
DATUM	27.06.2016.	KOLEGIJ	Računovodstvo
NASLOV RADA	Važnost korporativnog izvještavanja poduzeća		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Importance of corporate reporting		
MENTOR	Ivana Martinčević, univ.spec.oec.	ZVANJE	predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. dr.sc. Krešimir Buntak, predsjednik		
	2. Vesna Sesar, univ.spec.oec., MBA, član		
	3. Ivana Martinčević, univ.spec.oec., mentor		
	4. _____		
	5. _____		

Zadatak završnog rada

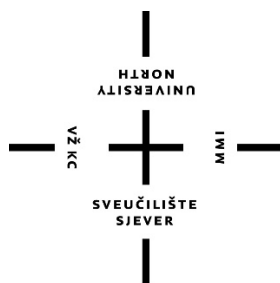
BROJ	58/PMM2017
OPIS	<p>U današnjem poslovnom okruženju vrlo je važno raspolagati istinitim i kvalitetnim informacijama koje pružaju razna poduzeća, bilo da se radi o obveznom ili dobrovoljnom izvještavanju, prilikom donošenja poslovnih odluka. Donošenje poslovnih odluka je znatno olakšano korporativnim izvještavanjem poduzeća gdje je omogućen pristup financijskim izvješćima, analizama, prognozama i ostalim informacijama vezanim uz poduzeće i njeno poslovanje. Jedna od temeljnih pretpostavki funkcioniranja tržišta jest da svi sudionici tržišta raspolažu istinitim i potpunim informacijama o ekonomskim vrijednostima kojima se na tržištu trguje, no postoje i situacije u kojima postoji nejednak pristup informacijama između internih i eksternih korisnika zbog čega se javlja problem informacijske asimetrije i to u obliku problema nepovoljnog izbora i problem moralnog hazarda te se javlja problem povlaštenih informacija. Cilj rad je istražiti važnost korporativnog izvještavanja kao i njegovo reguliranje, gdje se kroz regulaciju obveznog izvještavanja smanjuje informacijski jaz između financijski neinformiranih ulagatelja i dobro informiranih sudionika na tržištu kapitala.</p>

ZADATAK URUČEN

30.6.2017.

POTPIS MENTORA

Sveučilište Sjever

Odjel za Poslovanje i menadžment u medijima

Završni rad br. 58/PMM2017

Važnost korporativnog izvještavanja poduzeća

Student

Nikolina Kovačević, 0471/336

Mentor

Ivana Martinčević, univ. spec. oec.

Koprivnica, srpanj 2017. godine

Predgovor

Namjena ovog završnog rada je ukazati na važnost korporativnog izvještavanja poduzeća kao temelja efikasnog poslovnog odlučivanja kojeg čine izvještaji koje poduzeća predočavaju javnosti, a čija je namjena zadovoljavanje informacijskih potreba investitora i kreditora s tržišta kapitala.

Kao što je rekao George Akerlof, američki ekonomist i profesor, “ukoliko investitori ne mogu razlikovati dobre i loše ideje, i jedne i druge će vrednovati na prosječnoj razini.”¹ Vodeći se tom pretpostavkom dolazimo do tzv. The Market for Lemons, no postoji još mnoštvo nepotpunih ili skrivljenih informacija, vezanih za namjerne napore prema obmanjivanju, prikrivanju ili zbunjivanju. Zbog toga i dalje postoji potreba za reguliranjem financijskih izvještaja.

Ovim putem želim izraziti zahvalnost svojoj mentorici i profesorici Ivani Martinčević univ. spec. oec. zbog uloženog vremena, truda, rada i pomoći tijekom izrade ovog rada.

Također se zahvaljujem svim sveučilišnim profesorima koji su zaslužni za usvojeno znanje i iskustvo.

I jedno veliko hvala mojoj obitelji i prijateljima na podršci i razumijevanju tijekom mojeg akademskog obrazovanja.

¹ <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvje%C5%A1tavanje%2016042013.pdf>

Sažetak

Korporativno izvještavanje definira se kao izvještavanje poduzeća, tj. dioničkih društava čiji vrijednosni papiri obično kotiraju na tržištima kapitala, a ono čini temelj efikasnog poslovnog odlučivanja i preduvjet je efikasnog funkcioniranja tržišta kapitala. Na tržištu kapitala se susreću ponuda i potražnja za kapitalom a nedostatak relevantnih informacija s tržišta kapitala obeshrabruje ulagatelje i udaljava ih s tržišta što rezultira neefikasnošću samog tržišta kapitala. U tu skupinu ubrajamo problem informacijske asimetrije, moralnog hazarda i nepovoljnog izbora. Kao podloga za donošenje poslovnih odluka koriste se financijski izvještaji. Kvaliteta financijskih izvještaja preduvjet su kvalitetnih poslovnih odluka, a kako bi se mogle donijeti kvalitetne poslovne odluke važno je razumjeti i znati čitati sve financijske izvještaje.

Suvremeno financijsko izvještavanje je utemeljeno na tzv. koncepcijskim okvirima, a najpoznatiji su Financial Accounting Standards Board (FASB) i International Accounting Standards Board (IASB). Financijski izvještaji obuhvaćaju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Uz pojam financijskih izvještaja često se vežu i manipulacije financijskim izvještajima. Nakon usvajanja dvije računovodstvene direktive o uređenju računovodstveno-korporativnog sektora i to četvrte (IV) i sedme (VII) direktive nije se postigla razina transparentnosti i usporedivosti financijskih izvještaja koja se očekivala, zbog čega se donijela Uredba o primjeni Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) te Direktiva transparentnosti.

Ključne riječi: korporativno izvještavanje, problem informacijske asimetrije, problem moralnog hazarda, problem nepovoljnog izbora, financijski izvještaji, IASB, FASB, manipulacije financijskim izvještajima, regulativa

Summary

Corporate reporting is defined as a reporting of companies or joint stock companies whose securities are usually quoted on capital markets, which is the basis for efficient business decision making and a prerequisite for the efficient functioning of the capital market. Capital supply and demand are met on the capital market and lack of relevant information from the capital market discourages investors and removes them from the market resulting in the inefficiency of the capital market itself. In this group we include the problem of information asymmetry, moral hazard and unfavorable choice. The financial reports are used as a basis for making business decisions. The quality of the financial statements is a prerequisite for quality business decisions, and in order to bring quality business decisions, it is important to understand and know how to read all the financial statements.

Current financial reporting is based on conceptual frameworks, and most known are the Financial Accounting Standards Board (FASB) and the International Accounting Standards Board (IASB). The financial statements include the balance sheet, profit and loss account, cash flow statement, statement of changes in equity and notes to financial statements. Financial statements also often involve manipulation of financial statements. After following the adoption of two accounting directives on the accounting and corporate sector, and the fourth (IV) and seventh (VII) directives, the level of transparency and comparability of the expected financial statements was not achieved, and because of that the Regulation on the Application of International Financial Reporting Standards (IFRS) and International Accounting Standards (IAS) and the Transparency Directive was brought.

Keywords: corporate reporting, problem of information asymmetry, moral hazard problem, unfavorable choice problem, financial reports, IASB, FASB, manipulation of financial statements, regulations

Popis korištenih kratica

HANFA - Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

HSFI - Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

FASB (Financial Accounting Standards Board) - Odbor za financijske računovodstvene standarde

IASB (International Accounting Standards Board) - Odbor za međunarodne računovodstvene standarde

MRS - Međunarodni računovodstveni standardi

MSFI - Međunarodni standardi financijskih izvještaja

SEC (Securities and Exchange Commission) - Komisija za vrijednosne papire i burzu

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Korporativno izvještavanje poduzeća.....	3
3. Problemi informacijske asimetrije - ishodišta korporacijskog izvještavanja.....	5
3.1. Informacijska asimetrija i povlaštene informacije.....	5
3.2. Problem nepovoljnog izbora.....	7
3.3. Moralni hazard.....	8
4. Elementi korporativnog izvještavanja.....	10
4.1. Financijsko izvještavanje.....	10
4.1.1. Financijska izvješća prema suvremenim konceptijskim okvirima.....	15
4.1.2. FASB-ov konceptijski okvir.....	15
4.1.3. IASB-ov konceptijski okvir.....	16
4.1.4. Važnost financijskog izvještavanja.....	17
4.1.5. Financijski izvještaji.....	17
4.2. Manipulacije financijskim izvještajima.....	23
4.2.1. Metode manipulacija s financijskim izvještajima.....	24
4.2.2. Međuzavisnost manipulacija s financijskim izvještajima i manipulacija na financijskim tržištima.....	24
4.2.3. Zaštita od manipulacije s financijskim izvještajima.....	25
4.3. Dodatna obvezna objavljivanja.....	27
4.3.1. Dodatna dobrovoljna objavljivanja.....	27
5. Regulatorna korporativnog izvještavanja.....	29
5.1. Regulacija u Europskoj uniji.....	29
5.1.1. Četvrta direktiva.....	29
5.1.2. Sedma direktiva.....	30
5.1.3. Direktiva transparentnosti.....	30
5.1.4. Uredba o primjeni MSFI/MRS-a.....	31
5.2. Regulatorna u Republici Hrvatskoj.....	33
6. Zaključak.....	36
7. Literatura.....	37
Popis slika i tablica.....	40

1. Uvod

U današnjem poslovnom okruženju vrlo je važno raspolagati istinitim i kvalitetnim informacijama koje pružaju razna poduzeća, bilo da se radi o obveznom ili dobrovoljnom izvještavanju, prilikom donošenja poslovnih odluka. Donošenje poslovnih odluka je znatno olakšano korporativnim izvještavanjem poduzeća gdje je omogućen pristup financijskim izvješćima, analizama, prognozama i ostalim informacijama vezanim uz poduzeće i njeno poslovanje. Korporativno izvještavanje se odnosi na izvještavanje poduzeća, odnosno dioničkih društava čiji vrijednosni papiri obično kotiraju na tržištima kapitala, a kvalitetno i transparentno korporativno izvještavanje je preduvjet efikasnog funkcioniranja tržišta kapitala. Također, jedna od temeljnih pretpostavki funkcioniranja tržišta jest da svi sudionici tržišta raspolažu istinitim i potpunim informacijama o ekonomskim vrijednostima kojima se na tržištu trguje, no postoje i situacije u kojima postoji nejednak pristup informacijama između internih i eksternih korisnika zbog čega se javlja problem informacijske asimetrije i to u obliku problema nepovoljnog izbora i problem moralnog hazarda te se javlja problem povlaštenih informacija.

S obzirom da se informacije koje su potrebne za poslovno odlučivanje pribavljaju iz različitih izvora, vrlo važan izvor predstavljaju financijski izvještaji kao nositelji računovodstvenih informacija. Dakle, financijski izvještaji predstavljaju osnovni izvor računovodstvenih informacija, a izrađuju se u skladu s računovodstvenim pravilima i standardima. Tako je suvremeno financijsko izvještavanje utemeljeno na tzv. koncepcijskim okvirima, od kojih su najpoznatiji FASB i IASB. Financijski izvještaji obuhvaćaju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Cilj financijskih izvještaja je da svim zainteresiranim korisnicima pružaju istinit i fer prikaz imovine, kapitala i obveze te prihoda i rashoda, odnosno da pružaju informacije o financijskom položaju poslovnog subjekta koje su važne za donošenje poslovnih odluka. Korisnici financijskih izvještaja dijele se na interne (vlasnici, menadžeri i zaposlenici) te eksterne (investitori, kreditori, dobavljači, kupci, država i njene agencije te javnost).

Kod financijskih izvještaja često se javljaju i manipulacije s financijskim izvještajima. Postoje brojne metode i razlozi zbog kojih se manipulira financijskim izvješćima kao što su smanjenje fiskalnih i regulatornih opterećenja, težnja za što jeftinijim povećanjem kapitala, izbjegavanje kršenja ugovora s vjerovnicima te povećanje bogatstva menadžmenta. Kako bi se izbjegla manipulacija financijskim izvješćima preporučaju se računovodstvena pravila i standardi, eksterna revizija te budnost investitora.

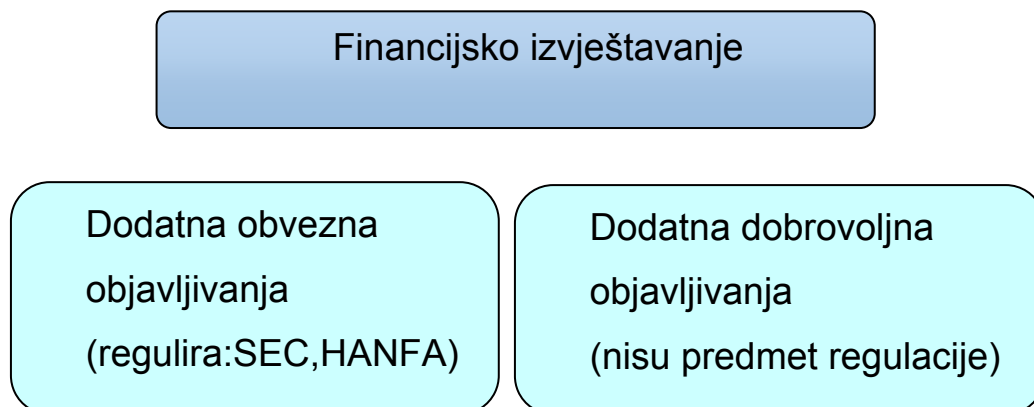
Europska unija i otvaranje tržišta rezultiralo je različitim standardima i propisima zbog čega se javila potreba za harmonizacijom financijskih izvještaja i integracijom europskih financijskih tržišta. Iz tog razloga usvojene su dvije računovodstvene direktive o uređenju računovodstveno-korporativnog sektora i to četvrta (IV) i sedma (VII) direktiva. Zbog nejednake interpretacije direktiva među zemljama članicama Europske unije direktive nisu postigle razinu transparentnosti i usporedivosti financijskih izvještaja koja se očekivala, te se donosi Uredba o primjeni MSFI/MRS-a 2002. godine te Direktiva transparentnosti.

2. Korporativno izvještavanje poduzeća

“Termin korporativno izvještavanje (engl. Corporate Reporting) se odnosi na izvještavanje korporacija, tj. dioničkih društava čiji vrijednosni papiri obično kotiraju na tržištima kapitala. Korporativno izvještavanje je sadržajno širi pojam od financijskog izvještavanja budući da se u korporativnim izvještajima, uz financijske izvještaje nalaze i različite analize, prognoze i ostale narativne informacije.” (Tipurić, et al. 2008:471)

Prema tome, korporativno izvještavanje obuhvaća cjelokupno financijsko izvještavanje, uključujući sve dodatne obvezne i dobrovoljne informacije koje poduzeća prezentiraju javnosti. Sastoji se od obveznog financijskog izvještavanja i dodatnih izvještavanja, koja mogu bit obvezna i dobrovoljna.

Slika 2.1. Struktura korporativnog izvještavanja

Izvor: Tipurić, et al. (2008) Korporativno upravljanje. Zagreb: Sinergija nakladništvo.

“Termin korporativno izvještavanje se u Hrvatskoj počeo koristiti tek prije nekoliko godina kada se dogodila značajnija ekspanzija tržišta kapitala budući da u kontekstu ulagateljskih odluka na tržištu kapitala ono ima posebnu važnost.” (Bartulović, 2013:19) Temelj efikasnog poslovnog odlučivanja čine izvještaji koje poduzeća predočavaju javnosti, a glavna namjena korporativnog izvještavanja, prema suvremenim koncepcijskim okvirima, je zadovoljavanje informacijskih potreba investitora i kreditora s tržišta kapitala.

Kvalitetno i transparentno korporativno izvještavanje je preduvjet efikasnog funkcioniranja tržišta kapitala. Na tržištu kapitala se susreću ponuda i potražnja za kapitalom a nedostatak relevantnih informacija s tržišta kapitala obeshrabruje ulagatelje te ih udaljava s tržišta, a kao rezultat se javlja neefikasnost tržišta kapitala.

Alokacija sredstava od stanovništva prema poduzećima je otežana zbog postojanja problema informacijske asimetrije. “Problem informacijske asimetrije u kontekstu korporativnog izvještavanja se odnosi na situaciju u kojoj menadžeri imaju više informacija o vrijednosti društva nego vanjski dioničari te tržište kapitala ne funkcionira potpuno efikasno budući da vanjski i unutarnji korisnici ne raspolažu jednakim informacijama o poslovanju i vrijednosti kompanije.”(Belak i Aljinović-Barać, 2008:2)

“Adekvatan sustav korporativnog izvještavanja:²

- daje informacije o kvaliteti proizvoda
- formatiranje izvještavanja omogućuje lakše uspoređivanje
- regulirano financijsko izvještavanje daje važne informacije o poslovanju poduzeća
- komunicira prošle, sadašnje i buduće trendove što pojačava povjerenje investitora
- utječe na cijenu dionica
- povećava likvidnost tržišta kapitala
- pruža točnije podatke za predviđanje budućih poslovnih rezultata i preporuka za kupnju/prodaju
- omogućava izvještavanje od strane posrednika poput financijskih analitičara, agencija za rangiranje, regulatora i poslovnih novina što koristi investitorima.”

² <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvještavanje%2016042013.pdf>

3. Problemi informacijske asimetrije-ishodišta korporacijskog izvještavanja

Glavni cilj financijskih izvještaja je zadovoljavanje informacijskih potreba investitora i kreditora na tržištu kapitala. Jedna od temeljnih pretpostavki funkcioniranja tržišta jest da svi sudionici tržišta raspolažu istinitim i potpunim informacijama o ekonomskim vrijednostima kojima se na tržištu trguje, a koje predstavljaju važan faktor u procesu donošenja odluka o kupnji odnosno prodaji.

“U situaciji u kojoj postoji nejednak pristup informacijama između internih korisnika (menadžera) i eksternih korisnika (investitora, kreditora) javlja se problem informacijske asimetrije. Dvije osnovne dimenzije informacijske asimetrije: problem nepovoljnog izbora i problem moralnog hazarda.”³

3.1. Informacijska asimetrija i povlaštene informacije

Kada su tržišta kapitala glavni mehanizam za alokaciju štednje između poduzeća i stanovništva odnosno, kada se korporacije financiraju preko tržišta kapitala, neophodne su korisne informacije koje zadovoljavaju informacijske potrebe korisnika pri donošenju različitih ekonomskih odluka. “Tržište kapitala mjesto je na kojem se susreću ulagatelji – oni koji imaju višak novca i spremni su ga uložiti s ciljem ostvarenja neke zarade i tvrtke emitenti—oni kojima nedostaje novac, a žele ga dobiti.” (Belak i Aljinović-Barać, 2008:2)

Poduzeća mogu informacije plasirati izravno ili posredno. Izravno plasiranje se odnosi na javno objavljivanje financijskih izvještaja te ostalih informacija, a posredno plasiranje putem informacijskih posrednika. U tom kontekstu bitno je naglasiti interakciju između informacijskih i financijskih posrednika. Financijski analitičari pružaju informacije financijskim posrednicima čije aktivnosti rezultiraju dodatnim informacijama koje su relevantne za informacijske posrednike. Informacijska asimetrija podrazumijeva situaciju u kojoj menadžeri kao interni korisnici informacija i kao posebna interesna skupina koja ima direktan utjecaj na sadržaj i strukturu financijskih izvještaja, raspolažu s više informacija o poslovanju poduzeća nego eksterni korisnici informacija (investitori, kreditori, itd.).

Agencijski problem odnosno asimetrija informacija između vlasnika (investitora) i agenata (menadžera) je dovela i do razvoja revizije koja povećava vjerodostojnost financijskih izvještaja i time djelomično smanjuje problem asimetrije informacija.

³ <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvje%C5%A1tavanje%2016042013.pf>

“Revizija podrazumijeva ispitivanje financijskih izvještaja, podataka o poslovanju, poslovnih knjiga i drugih dokumenata s ciljem dobivanja pouzdanog mišljenja o ekonomskom i financijskom položaju klijenta.” (Filipović, 2009:11)

Informacije se dijele na javne i povlaštene informacije. Povlaštene informacije u Republici Hrvatskoj definirane su Zakonom o tržištu vrijednosnih papira i Zakonom o tržištu kapitala. Prema Zakonu o tržištu vrijednosnim papirima ”povlaštenim informacijama smatraju se sve činjenice koje nisu poznate javnosti, a odnose se na jednog ili više izdavatelja vrijednosnih papira ili na vrijednosne papire, koje bi, da su poznate javnosti, mogle utjecati na cijenu vrijednosnih papira.” (Zakon o tržištu vrijednosnih papira, NN br. 84/02)

Prema Zakonu o tržištu kapitala, povlaštena informacija je “informacija precizne naravi koja nije bila javno dostupna i koja se posredno ili neposredno odnosi na jednog ili više izdavatelja financijskih instrumenata ili na jedan ili više financijskih instrumenata te koja bi, kada bi bila javno dostupna, vjerojatno imala značajan utjecaj na cijene tih financijskih instrumenata ili na cijene povezanih izvedenih financijskih instrumenata.” (Zakon o tržištu kapitala, NN br. 88/08)

“Osobe koje raspolažu povlaštenim informacijama dijele se na:⁴

- tzv. primare *insidere* – radi se o osobama koje raspolažu povlaštenom informacijom temeljem:
 - svog članstva u upravnim i/ili nadzornim tijelima izdavatelja financijskog instrumenta
 - svog udjela u kapitalu izdavatelja financijskog instrumenta
 - svog pristupa informaciji kroz obavljanje posla, profesije ili dužnosti
 - počinjenja kaznenog djela
- tzv. sekundarne *insidere* – radi se o osobama koje nisu primarni insiderei, a koje raspolažu povlaštenom informacijom, i koje znaju, ili bi trebale znati da je riječ o povlaštenoj informaciji.”

⁴ <http://www.hanfa.hr/HR/nav/233/povlastena-informacija.html>

“Za svaku osobu koja ima povlaštenu informaciju, zabranjeno je:⁵

- trgovati ili pokušati trgovati na temelju povlaštenih informacija
- preporučiti drugoj osobi da trguje na temelju povlaštenih informacija ili je poticati na trgovanje na temelju povlaštenih informacija
- nezakonito objaviti povlaštene informacije.”

Informacijsku asimetriju nije moguće potpuno eliminirati, ali njeni se učinci mogu minimizirati kvalitetnim i transparentnim korporativnim izvještavanjem. Informacijska asimetrija se javlja u dva osnovna oblika, a to su problem nepovoljnog izbora i problem moralnog hazarda.

3.2. Problem nepovoljnog izbora

“Problem nepovoljnog izbora se obično javlja kada neka osoba (obično menadžeri i ostali *insajderi*) ima informacijsku prednost u odnosu na ostale korisnike. Dakle, u tom slučaju se tržište kapitala suočava s problemom nepovoljnog izbora ili „problemom tržišta limuna“. (Bartulović, 2013:15-16) George Akerlof je za objašnjenje problema tržišta limuna (The market for lemons) 1970. godine dobio Nobelovu nagradu za ekonomiju, gdje je na primjeru kupnje poslovnog automobila objasnio tržište limuna.

“Postoje novi i korišteni te dobri i loši (u Americi zvani limun) automobili. Novi automobil može biti dobar ili limun, što naravno vrijedi i za korišteni automobil. Kupac na tržištu kupuje nov automobil ne znajući da li je automobil dobar ili limun.” (Akerlof, 1970:488-500)

“Prodavač ima više informacija o kvaliteti automobila nego kupac te može pokušati iskoristiti svoju prednost i staviti na prodaju loše automobile (limune) te ih pokušati prodati pod dobre. Međutim, budući da su kupci neskloni riziku oni će u cijenu koju su spremni platiti za automobil ukalkulirati i rizik da je automobil loš te će na taj način smanjiti cijenu koju su spremni platiti za bilo koji automobil. Kao rezultat nepovoljnog izbora i nemogućnosti razdvajanja dobrih i loših automobila kupac nije spreman platiti više iako stvarna vrijednost ostalih automobila na tržištu može biti veća i manja od kalkuliranog iznosa.

⁵ <http://www.hanfa.hr/HR/nav/233/povlastena-informacija.html>

U ovoj situaciji, zbog postojanja informacijske asimetrije i problema nepovoljnog izbora profitiraju prodavači lošijih automobila, a gube prodavači boljih automobila što u konačnici rezultira i njihovim napuštanjem tržišta budući da im je cijena koju nude kupci preniska.”⁶

Problem nepovoljnog izbora se javlja i na tržištu kapitala. Ulagači na tržištu su svjesni informacijske asimetrije, odnosno činjenice da menadžeri imaju više informacija o poslovanju poduzeća te mogućnosti da na tržištu postoje loša poduzeća – limuni koje se žele prodati pod dobre. “Zbog nedostatka kvalitetnih informacija na temelju kojih je moguće razlučiti dobra i loša poduzeća ulagači će pri utvrđivanju cijene dionica primijeniti prosječno vrednovanje što ide u korist loših poduzeća, a na štetu dobrih. Naime, stvarna vrijednost loših poduzeća je niža od prosječne cijene, dok je stvarna vrijednost dobrih poduzeća viša od prosječne cijene. Na ovaj način, kao posljedica informacijske asimetrije, dobra poduzeća gube na vrijednosti, loša poduzeća ih istiskuju i ulaze na tržište što u dužem roku dovodi do gubitka povjerenja u tržište.”⁷

Kada bi svi korisnici raspolagali jednakim informacijama o pojedinim poduzećima, tržište kapitala bi funkcioniralo efikasnije. S ciljem umanjavanja problema informacijske asimetrije i povećanjem efikasnosti tržišta kapitala nastoji se poboljšati informacijska korisnost računovodstvenih informacija kroz javno objavljivanje financijskih izvještaja. Korporativno izvještavanje je direktna posljedica nastojanja da se minimiziraju učinci informacijske asimetrije, te postoji mogućnost da se stupanj informacijske asimetrije može smanjiti dragovoljnim objavljivanjem svih raspoloživih informacija o tvrtci.

3.3. Moralni hazard

Informacijska asimetrija, osim što uzrokuje problem nepovoljnog izbora dovodi i do moralnog hazarda odnosno promjene ponašanja zbog nesavršenih ugovora. “Moralni hazard nastaje kao posljedica odvajanja vlasničke i upravljačke funkcije u poduzeću, a odnosi se na nemogućnost savršenog kontroliranja menadžmenta od strane vlasnika, pri čemu menadžeri imaju mogućnost ulagati nedovoljno truda u efikasno upravljanje imovinom dioničara.”⁸

Moralni hazard se povezuje i s konceptom agencijske teorije budući da je principal manje informiran od agenta i agent, motiviran vlastitim interesima, može principalu isporučiti manju kvalitetu od one specificirane njihovim ugovornim odnosom.

⁶ <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvje%C5%A1tavanje%2016042013.pdf>

⁷ <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvje%C5%A1tavanje%2016042013.pdf>

⁸ <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvje%C5%A1tavanje%2016042013.pdf>

Prema toj teoriji menadžeri će nastojati maksimizirati vrijednost poduzeća samo ako je taj cilj u skladu s njihovim osobnim ciljevima. Moralni hazard se definira kao situacija u kojoj agent vara principala ne isporučujući kvalitetu koja je specificirana njihovim ugovornim odnosom.

“Moralni hazard se obično objašnjava preko primjera tržišta osiguranja kada se student osigurava od nedobivanja MBA diplome zbog teže bolesti. Osiguravatelj se, u tom slučaju obvezuje studentu isplatiti sadašnju vrijednost neto primitaka koju bi student dobio s diplomom i radom u praksi. Kako osiguravatelj ne može u potpunosti nadgledati studenta u izvršenju njegovih obveza student to iskorištava. Ovakav „nesavršeni ugovor“ odnosno polica osiguranja studente dovodi u napast da i zbog manjih zdravstvenih problema ne dobiju diplomu jer će im to omogućiti u konačnici dobivanje naknade od osiguranja kao da imaju MBA diplomu i rade. Nesavršeni ugovori, dakle rezultiraju nedovoljnim ulaganjem truda odnosno smanjenjem napora u ostvarenju ciljeva iz ugovora.” (Bartulović, 2013:17)

4. Elementi korporativnog izvještavanja

Korporativno izvještavanje je izvještavanje poduzeća, odnosno dioničkih društva čiji vrijednosni papiri obično kotiraju na tržištima kapitala. Obuhvaća obvezno financijsko izvještavanje i dodatna izvještavanja koja mogu biti obvezna i dobrovoljna.

4.1. Financijsko izvještavanje

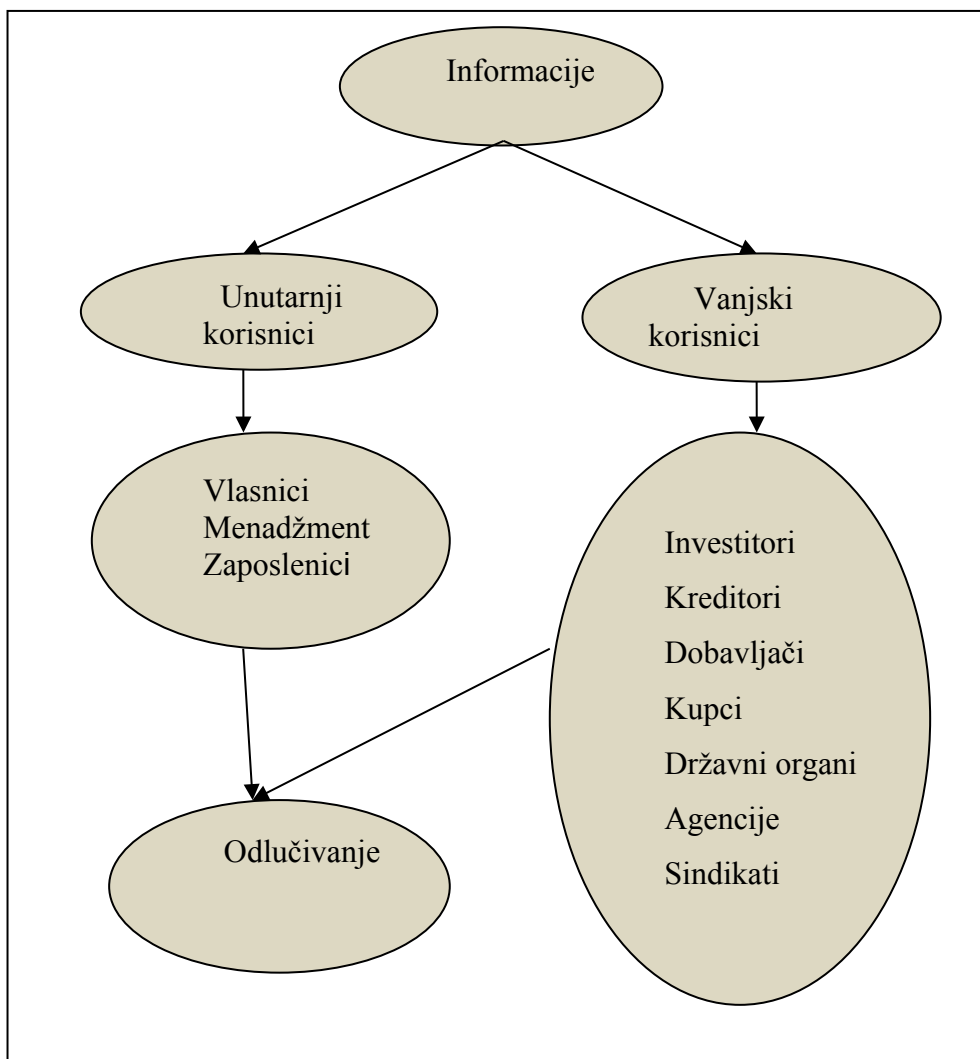
Informacije koje su potrebne za poslovno odlučivanje pribavljaju se iz različitih izvora. U tom kontekstu značajnu ulogu imaju financijski izvještaji kao nositelji računovodstvenih informacija, koji predstavljaju konačni proizvod ili rezultat računovodstvenog informacijskog podsustava. S namjerom da se financijski izvještaji što više približe potrebama korisnika, računovodstvo je definiralo ciljeve financijskog izvještavanja. Cilj financijskog izvještaja jest pružanje informacija korisnicima financijskih izvještaja koje im služe kao podloga za donošenje poslovnih odluka.

Sistematizacija ciljeva financijskog izvještavanja: (Dražić- Lutitsky, et al. 2010:120)

- “financijsko izvještavanje mora osigurati upotrebljive informacije sadašnjim i potencijalnim ulagačima (investitorima), kreditorima, te ostalim korisnicima za donošenje racionalnih odluka o investiranju, kreditiranju i slično
- financijsko izvještavanje mora pružiti informacije koje će pomoći korisnicima financijskih izvještaja u procjenjivanju iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih novčanih primitaka
- financijsko izvještavanje mora informirati o ekonomskim resursima poduzeća, funkciji tih resursa, efektima transakcija i događajima koji utječu na promjenu tih resursa, potrebama za dodatnim resursima i slično.”

Kako bi ostvarili sve navedene ciljeve potrebno je sastaviti financijske izvještaje koji su u skladu s računovodstvenim načelima i standardima. Nijedan cilj se ne može postići razmatranjem samo jednog financijskog izvještaja već je potrebno razmatrati cjelinu. Problematiku ciljeva financijskog izvještavanja potrebno je promatrati u kontekstu korisnika financijskih izvještaja.

Slika 4.1. Korisnici informacija za odlučivanje

Izvor: Očko, Jasmina; Švigir, Andreja. (2009) Kontroling- upravljanje iz backstagea. Zagreb: Knjiga print d.o.o.

Najznačajniji interni korisnik je menadžment, dok u eksterne korisnike ubrajamo investitore i kreditore, dobavljače, kupce, državu i njene agencije te javnost. Vanjski korisnici informacije dobivaju putem temeljnih financijskih izvještaja, a za unutarnje korisnike se informacije u kontrolingu velikim dijelom, modificiraju, nadopunjavaju i raščlanjavaju prema zahtjevima unutarnjeg korisnika.

Tablica 4.1. Važnost financijskih izvještaja za korisnike

Vrsta korisnika	Korisnik	Važnost informacija
Unutarnji (interni)	Vlasnici	Zainteresirani za objektivne i realne informacije koje pružaju uvid u poslovanje poduzeća i sigurnost ulaganja. Zanima ih sadašnje stanje kapitala i informacije na osnovu kojih mogu predviđati poslovanje poduzeća u budućnosti
Unutarnji (interni)	Menadžment	"Odgovara za sve ono što je zapisano u financijskim izvještajima, te je prvenstveno zainteresiran za informacije koje su mu potrebne za planiranje, donošenje ekonomskih odluka, osiguranje praćenja i kontrole izvršenja postavljenih ciljeva i poduzimanje korektivnih aktivnosti ako se poslovanje ne odvija u skladu s postavljenim ciljevima. Osim toga, menadžment ima potrebu da iz financijskih izvještaja uzme one informacije koje su za njega najvažnije i da ih dopuni informacijama iz drugih izvora koje će mu omogućiti potpuniju spoznaju uzorka i značenje pojedinih događaja u poslovanju i životu poslovnog subjekta. Za tu svrhu ključna je klasifikacija odluka prema njihovoj važnosti na strateške, taktičke i operativne odluke i njihovo povezivanje s razinama upravljanja." (Aničić, 2015:53)
Unutarnji (interni)	Zaposlenici	Zainteresirani za informacije vezane uz plaće, mirovinska i socijalna prava i mogućnosti zapošljavanja.

Vanjski (eksterni)	Investitori	Interes ulagača jest svesti rizik na prihvatljivu razinu različitim mjerama. Odluke se donose na temelju informacija o bonitetu poduzeća, te trebali li određeni ulog držati, prodati ili čak povećati.
Vanjski (eksterni)	Kreditori	Kreditori su zainteresirani za informacije koje im omogućavaju odlučivanje o plasiranju viška sredstva drugima glede sigurnosti i pravodobnosti povrata zajma i pripadajućih kamata. U tu svrhu koristit će se računovodstvenim i ostalim informacijama.” (Aničić, 2015: 54)
Vanjski (eksterni)	Dobavljači	Zainteresirani za informacije vezane uz mogućnost pravovremene naplate duga i ocjene boniteta, za nastavak poslovanja.
Vanjski (eksterni)	Kupci	Zainteresirani za bonitet poduzeća i mogućnost nastavka poslovne suradnje, posebice ako je riječ o poslovnim partnerima s kojima imaju dugoročne pozitivne poslovne odnose
Vanjski (eksterni)	Država i njene agencije	Državne agencije zainteresirane su za informacije i poslovanje cijelog poduzeća, te financijske izvještaje koje koristi za kreiranje ekonomske politike.
Vanjski (eksterni)	Cjelokupna javnost	Zainteresirana za informacije o uspjehu i prosperitetu poduzeća zato što je to bitno za zapošljavanje, socijalnu sigurnost i blagostanje građana i države.

Izvor: Prilagođeno prema Aničić, Đeni; 2015. Društvena analiza financijske sposobnosti dioničkog društva Ad Plastik Solin. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma, Pula.

“Interni financijski izvještaji služe kao podrška upravljanju, i to najčešće kao izvještaji koji pomažu pri: (Blažević, Ujević i Ukić 2013:68)

- upravljanju imovinom
- upravljanju obvezama
- upravljanju troškovima
- upravljanju ljudskim potencijalima itd.”

Temeljni financijski izvještaji međusobno su povezani te odlučivanje na temelju analize samo jednog izvještaja može dovesti do pogrešne poslovne odluke. Kvaliteta financijskih izvještaja preduvjet su kvalitetnih poslovnih odluka, a kako bi se mogle donijeti kvalitetne poslovne odluke važno je razumjeti i znati čitati sve financijske izvještaje. Problematiku kvalitete financijskih izvještaja potrebno je promatrati u kontekstu kvalitete računovodstvenih informacija, a informacija je kvalitetna ako je korisna u procesu odlučivanja.

Kvaliteta računovodstvenih informacija može se razmatrati na: (Aničić, 2015:55)

- “na razini primarne kvalitete, informacija je korisna u procesu poslovnog odlučivanja ako je relevantna i pouzdana. Pritom se naglašava da je relevantna ona informacija koja ima vrijednost predviđanja, vrijednost povratne veze i koja je pravovremena jer „stara“ informacija ima samo povijesno značenje. Suprotno tome, pouzdana je ona informacija koja je dokaziva, nepristrana i istinita.
- na razini sekundarne kvalitete informacija je korisna u procesu poslovnog odlučivanja ako je zadovoljen uvjet usporedivosti i dosljednosti.“

Kvalitativna obilježja koja informaciju u financijskim izvještajima čine upotrebljivom korisnicima su razumljivost, važnost, značajnost, pouzdanost, usporedivost te istinit i fer prikaz financijskih izvještaja. Čimbenici kvalitete financijskih izvještaja dijele se na materijalne i formalne čimbenike. Da bi se utvrdilo sadašnje poslovanje poduzeća i njegov financijski položaj, nužno je provesti analizu financijskih izvješća.

Za kvalitetnu analizu koriste se različiti postupci, poput : (Očko i Švigir 2009: 63)

- “komparacija (horizontalna analiza)
- raščlanjivanje (vertikalna analiza)
- izračun pokazatelja ili skupina pokazatelja
- izračun sustava pokazatelja
- izračun zbrojnih ili sintetičkih pokazatelja”

Financijska analiza je važan alat koji financijski menadžer koristi pri donošenju poslovnih odluka, a prethodi procesu upravljanja ili prethodi procesu planiranja koji čini sastavni dio upravljanja. “Svrha formiranja i računanja financijskih pokazatelja je stvaranje informacijske podloge potrebne za donošenje određenih odluka. Pokazatelji kao informacije za upravljanjem poduzećem, za odlučivanje u poduzeću, čine vezu između empirizma i racionalizma kao temeljnih izvora spoznaje.”⁹

4.1.1. Financijska izvješća prema suvremenim konceptijskim okvirima

Kao osnovni izvor računovodstvenih informacija uzimaju se financijski izvještaji koji se izrađuju u skladu s računovodstvenim pravilima i standardima. “Suvremeno financijsko izvještavanje je utemeljeno na tzv. konceptijskim okvirima, a najpoznatiji su FASB-ov i IASB-ov.” (Bartulović, 2013:4) Za hrvatska poduzeća čije vrijednosnice kotiraju na tržištima kapitala relevantan je IASB-ov konceptijski okvir jer Zakon o računovodstvu za ta poduzeća propisuje primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) koje donosi i razvija IASB.

4.1.2. FASB-ov konceptijski okvir

Financial Accounting Standards Board (FASB) odnosno Odbor za financijske računovodstvene standarde je nezavisna institucija utemeljena 1973. godine u Norwalku, a ona donosi i razvija računovodstvene standarde.

Misija FASB-a je “uspostaviti i unaprijediti financijsko računovodstvo i standarde izvještavanja kako bi korisnicima financijskih izvješća pružio korisne informacije i educirala dionike o tome kako učinkovito razumjeti i primijeniti te standarde.”¹⁰

FASB-ov konceptijski okvir financijskog računovodstva sastoji se od tri razine. Prva razina konceptijskog okvira definira ciljeve financijskog izvještavanja i svrhu računovodstva, druga razina definira kvalitativne karakteristike računovodstvenih informacija te elemente financijskih izvještaja dok treća razina postavlja načela priznavanja i mjerenja elemenata financijskih izvještaja.

⁹ https://www.mathos.unios.hr/an_alizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf

¹⁰ <http://www.fasb.org/facts/>

Slika 4.2. Konceptijski okvir financijskog računovodstva

Izvor: Bartulović; Marijana. 2013. Regulatorni okviri financijskog izvještavanja. Nastavni materijal iz kolegija Financijska analiza. Sveučilište u Splitu. Split. 19. Str.

4.1.3. IASB-ov konceptijski okvir

International Accounting Standards Board (IASB), odnosno Odbor za međunarodne računovodstvene standarde, utemeljen je u Londonu i započeo sa djelovanjem 2001. godine. “IASB se obvezao razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, globalnih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju transparentne i usporedive informacije u opće namjenskim financijskim izvještajima.” (Zakon o računovodstvu, NN br.140/06)

Ciljevi IASB-a su sljedeći:¹¹

- “razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, razumljivih i globalno primjenjivih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvještavanjima kako bi se pomoglo sudionicima u svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima pri donošenju poslovnih odluka;
- unaprijediti korištenje i primjenjivanje tih standarda;
- aktivno raditi s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se doveli do približavanja nacionalnih računovodstvenih standarda i MSFI-a visoko kvalitetnim rješenjima.”

¹¹ <http://www.hanfa.hr/getfile/39377/Me%C4%91una%20rodni%20ra%C4%8Dunovodstveni%20standardi%20Me%C4%91unarodni%20standardi%20financijskog.pdf>

“IASB u svom konceptijskom okviru navodi tri specifična cilja financijskog izvještavanja: (Bartulović, 2013:6)

- pružanje informacija o financijskoj poziciji koja uključuje imovinu, izvore imovine, likvidnost i solventnost,
- pružanje informacija o uspješnosti poslovanja koje upućuju na sposobnost ostvarivanja profita od korištenja uložених resursa,
- pružanje informacija o novčanim tijekovima, koje mogu poslužiti za predviđanje budućih novčanih tijekova i njihove uporabe.”

Prema navedenim ciljevima financijskog izvještavanja bilanca, račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanom toku predstavljaju tri temeljna financijska izvještaja putem kojih se računovodstvene informacije prezentiraju zainteresiranim korisnicima. “IASB-ov konceptijski okvir naglašava da je osnovni cilj financijskih izvještaja zadovoljenje informacijskih potreba korisnika računovodstvenih informacija pri donošenju različitih ekonomskih odluka.” (Bartulović, 2013: 6)

4.1.4. Važnost financijskog izvještavanja

Jedan od zahtjeva koji se postavlja pred računovodstvenu profesiju, ali i menadžment, jest javno objavljivanje financijskih izvještaja. Stoga su poduzeća dužna transparentno objavljivati ostvarene financijske rezultate u obliku financijskih izvještaja. “Objavljeni financijski izvještaji predstavljaju znatan informacijski potencijal ne temelju kojih sve interesne skupine koje sudjeluju u procesu korporativnog upravljanja trebaju donijeti poslovne odluke kojima žele ostvariti željene ciljeve i interese.” (Sever, 2009:76)

Kako bismo mogli donijeti kvalitetne poslovne odluke na temelju informacija važno je da financijski izvještaji budu istiniti i da prikazuju stvarnu "sliku" poslovanja poduzeća. Neistinita i iskrivljena "slika" o poslovanju poduzeća može uzrokovati donošenje pogrešnih poslovnih odluka koje mogu rezultirati velikim gubitcima.

4.1.5. Financijski izvještaji

Financijski izvještaji predstavljaju finalni proizvod računovodstva, a namijenjeni su unutarnjim i vanjskim korisnicima. Osnovni zadatak, ali i cilj financijskih izvještaja je da svim zainteresiranim korisnicima pružaju istinit i fer prikaz imovine, kapitala i obveze te prihoda i rashoda, odnosno da pružaju informacije o financijskom položaju poslovnog subjekta koje su važne za donošenje poslovnih odluka.

S namjerom ostvarenja ciljeva financijski izvještaji trebaju udovoljiti određenim obilježjima, kao što su pouzdanost, usporedivost, važnost i razumljivost, te trebaju biti pouzdani, neutralni i moraju poštovati najvažnija računovodstvena načela. Temeljni financijski izvještaji: (Dražić-Lutilsky, et al. 2010:50)

- “bilanca
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o novčanom toku
- izvještaj o promjeni kapitala
- bilješke uz financijske izvještaje”

“Bilanca je financijski izvještaj kojim iskazujemo financijski položaj i promjene u financijskom položaju poduzeća. Statičnog je karaktera jer njome iskazujemo financijski položaj i promjene u financijskom položaju, odnosno stanje imovine, obveza i kapitala na određen dan. Sustavno prikazuje stanje imovine, odnosno aktive poduzeća i izvora imovine, odnosno pasive poduzeća. Osnovna karakteristika bilance je njezina ravnoteža, prema kojoj je vrijednost imovine jednaka vrijednosti kapitala i obveza, odnosno aktiva jest jednaka pasivi.” (Očko i Švirig, 2009:45)

Bilanca predstavlja osnovnu podlogu za analizu financijskog položaja, a kako bismo se znali služiti bilancom važno je poznavati njezine osnovne elemente, odnosno razlikovati imovinu, kapital i obveze. Imovina predstavlja ekonomske resurse koji su pod kontrolom poduzeća, koji proizlaze iz prošlih događaja i od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi u poduzeću. Imovinu možemo podijeliti u dvije osnovne grupe, a to su kratkotrajna imovina i dugotrajna imovina. Dugotrajna imovina je onaj dio imovine koja se ne pretvara u novčani dio u kratkom roku, odnosno pretvara se u roku dužem od godine dana. Dugotrajna imovina se postupno troši, amortizira, i zadržava svoj pojavni oblik tijekom čitavog korisnog vijeka upotrebe, a dijeli se na materijalnu, nematerijalnu, financijsku i potraživanja. Kratkotrajnu imovinu čini onaj dio imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u vremenskom razdoblju kraćem od godine dana. Kratkotrajna imovina se dijeli na novac, potraživanja, financijsku imovinu i zalihe.

“Obveza je postojeći dug poduzeća, proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi, a kapital (glavnica) je ostatak imovine (sredstva) nakon odbitka svih njegovih obveza.” (Žager, Vašiček, i Žager, 2001:38)

Struktura bilance ovisi o kriteriju razvrstavanja bilančnih pozicija. Tako su poznati kriteriji: (Aničić, 2015: 33)

- "likvidnosti
- sigurnosti
- ročnosti"

Slika 4.3. Shema bilance

AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	A) KAPITAL
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	I. Upisani kapital
I. Nematerijalna	II. Premije na dionice
II. Materijalna	III. Revalorizacijska rezerva
III. Financijska	IV. Rezerve
IV. Potraživanja	V. Zadržana dobit ili gubitak
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	VI. Dobit (gubitak) tekuće godine
I. Zalihe	B) DUGOROČNA REZERVIRANJA RIZIKA I TROŠKOVA
II. Potraživanja	C) DUGOROČNE OBVEZE
III. Financijska imovina	D) KRATKOROČNE OBVEZE
IV. Novac	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	
UKUPNO AKTIVA	UKUPNO PASIVA

Izvor: Žager, Katarina; Vašiček, Vesna; Žager Lajoš. (2001) Računovodstvo za neračunovođe- s osnovama računovodstva. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

“Račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj koji pokazuje uspješnost poslovanja poduzeća kroz određeno vremensko razdoblje. Sadrži prikaz svih prihoda i rashoda, te ostvarenog financijskog rezultata u određenom obračunskom razdoblju. Prihodi i rashodi se priznaju prema pretpostavci nastanka poslovnog događaja, za razdoblje u kojem su nastali, bez obzira da li je novac primljen ili ne.”¹²

¹² <http://www.efos.unios.hr/f/inanciranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites>

Prihodi predstavljaju vrijednost prodanih dobara i usluga koje su iskazane kroz određeno obračunsko razdoblje, a nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza. Povećanjem prihoda se utječe na povećanje kapitala.

Prihodi se dijele na:¹³

- “redovni prihodi
- financijski prihodi
- izvanredni prihodi”

Rashodi su odbitna stavka od prihoda u računu dobiti i gubitka. To je smanjenje ekonomske koristi kroz određeno obračunsko razdoblje u obliku odljeva, trošenja ili stvaranja obveza. Često se nazivaju i troškovima poslovanja. Rashodi se priznaju prema načelu sučeljavanja prihoda i rashoda. Dovode do smanjivanja kapitala.

Uz prihode i rashode često se spominju i primici i izdaci, koji su vrlo slični приходima i rashodima, ali nemaju isto značenje. Izdatak prethodi rashodu dok rashod prethodi izdatku. Sučeljavanjem prihoda i rashoda utvrđujemo financijski rezultat poslovanja, odnosno dobit ili gubitak. Dobit i gubitak su kategorije kapitala, te s time dobit povećava, a gubitak smanjuje kapital. Ako su prihodi veći od rashoda ostvarena je dobit, a ako su rashodi veći od prihoda ostvaren je gubitak odnosno negativni financijski rezultat.

Izveštaj o novčanom toku pruža informacije o novčanim primicima i novčanim izdacima te stanju novca i novčanih ekvivalenata na kraju i početku obračunskog razdoblja. Izveštaj pokazuje kako poduzeće ostvaruje i troši, odnosno upravlja novcem i novčanim ekvivalentima. Novac obuhvaća novac u blagajni i depozite po viđenju dok novčani ekvivalenti obuhvaćaju kratkotrajna, visoko likvidna ulaganja koje se mogu relativno brzo konvertirati u novac.

Osnovni elementi izvještaja o novčanom toku:¹⁴

- "primici
- izdaci
- čisti (neto) novčani tok"

¹³ <http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnick-og-pot-hvata/wp-content/uploads/sites>

¹⁴ http://web.efzg.hr/dok/RAC/kzager//Izvj_e%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Dano_m%20to_ku%20i%20ostali%20izvje%C5%A1taji.pdf

Izvještaj o novčanom toku sadrži informacije o trima vrstama aktivnostima:¹⁵

- “poslovne aktivnosti
- investicijske aktivnosti
- financijske aktivnosti”

Poslovne aktivnosti obuhvaćaju najznačajnije aktivnosti koje su usmjerene na proizvodnju te prodaju proizvoda, robe i usluga, zbog čega učestvuju u stvaranju dobiti poduzeća. Novčani primici kod poslovnih aktivnosti odnose se na primitke od prodaje proizvoda, robe ili usluga, primitke od kamata na kredite, provizije, naknada i slično, a novčane izdatke čine izdaci dobavljačima za isporučenu robu ili usluge, izdaci zaposlenima, za dane predujmove i ostalo. Investicijske aktivnosti utječu na veličinu glavnice i na formiranje izvora financiranja te svako povećanje izvora financiranja znači povećanje novčanog toka i obrnuto. Obuhvaćaju promjene koje su vezane uz strukturu obveza i kapitala. Financijske aktivnosti su vezane uz financiranje poslovanja, a obuhvaćaju promjene vezane uz visinu i strukturu kapitala i obveza. Račun dobiti i gubitka prikazuje uspješnost poduzeća, a izvještaj o novčanom toku pokazuje njegovu likvidnost.

Izvještaj o promjeni kapitala je financijski izvještaj o promjenama na kapitalu između tekuće i prethodne poslovne godine, odnosno dvaju datuma bilance. Cilj izvještaja jest prikazati promjene na neto imovini u razdoblju od godine dana, a izvještaj pokazuje sve promjene gospodarskih aktivnosti koje povećavaju ili smanjuju glavnice. Podaci o povećanju ili smanjenju glavnice koji su analitički prikazani predstavljaju kvalitetne informacije i vlasnicima i korisnicima.

“Prema MRS-u u ovom se izvještaju posebno moraju iskazati sljedeće pozicije: (Aničić, 2015:48)

- dobit ili gubitak razdoblja,
- sve stavke prihoda i rashoda, dobitaka ili gubitaka koje prema zahtjevima drugih standarda treba direktno priznati u kapital te njihov ukupni iznos,
- učinak promjena računovodstvenih politika,
- dodatna ulaganja vlasnika i visina izglasanih dividendi,
- iznos zadržane dobiti ili gubitka na početku i na kraju razdoblja te promjene unutar tog razdoblja
- usklađenje svake pozicije kapitala, kao npr. premije na dionice i rezerve na početku i na kraju razdoblja uz pojedinačno prikazivanje takvih promjena.”

¹⁵ https://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Izvjestaj_o_novcanom_tijeku.pdf

“Najznačajnija promjena u kapitalu proizlazi iz zadržane dobiti. Iznos zadržane dobiti povećava se sa stvaranjem dobiti, a smanjuje se za iznos ostvarenog gubitka te za iznos dividendi.” (Aničić, 2015:48)

Bilješke uz financijske izvještaje čine sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja, a one detaljnije razrađuju te daju podrobnije informacije o podacima koji se nalaze u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o novčanom toku i izvještaju o promjeni kapitala. Cilj izvještaja jest pružiti informacije o osnovama i važnim činjenicama sastavljanja izvještaja, a u bilješkama se obrazlažu i događaji koji nisu iskazani u financijskim izvještajima, a predstavljaju važnu informaciju za njihove korisnike.

Funkcije bilježaka : (Alexander i Nobes 2010: 110)

- “predstaviti informacije o osnovi pripremanja financijskih izvješća i određenim računovodstvenim politikama koje se koriste za značajne transakcije i događaje
- objaviti bilo koje obavezne informacije koje nisu uključene drugdje
- pružiti dodatne informacije koje nisu predstavljene financijskim izvješćima, ali koje su potrebne da se osigura pravedna prezentacija.”

4.2. Manipulacije financijskim izvještajima

U financijskoj literaturi i praksi se susrećemo sa terminima manipulacije i špekulacije, koji se vrlo često koriste kao sinonimi. U smislu poslovne aktivnosti, manipulacija i špekulacija, se definiraju kao nastojanja da se raspoloživim, bilo dopuštenim ili nedopuštenim sredstvima dođe do brze i lake zarade.

Prema stručnoj literaturi razlikujemo dvije vrste manipulacija i to manipulacije na financijskim tržištima (tzv. burzovne manipulacije) i manipulacije s financijskim izvještajima (tzv. računovodstvene manipulacije). "Manipulacije s cijenama vrijednosnih papira na burzama izvor su manipulacija i u financijskim izvještajima te one produbljuju konfliktnost između interesa različitih ciljnih skupina kao što su konflikti između poslovnih subjekata i poreznih vlasti a posebno konflikti interesa između investitora (dioničari, kreditori), menadžmenta i zaposlenih." (Nimac, 2016: 21)

U posljednje vrijeme javljaju se pokušaji sistematizacije razloga za manipulacije s financijskim izvještajima. Brojni su razlozi među kojima su najčešće slijedeći: (Gulin, 2002:8)

- "smanjenje fiskalnih i regulatornih opterećenja. Kompanije imaju za cilj smanjenje izvještajnog rezultata zbog manjih poreza te koriste one računovodstvene politike kojima će kratkoročno postići taj cilj
- težnja za što jeftinijim povećanjem kapitala. Nastoji se prezentirati što bolja financijska situacija tako da se iskaže što niža zaduženost zbog (a) zaduživanja kod banaka uz povoljnije uvjete i emisije obveznica i (b) uspješnosti emisije dionica
- izbjegavanje kršenja ugovora s vjerovnicima. Ako dužnik propušta u održavanju ugovorenih limita može doći do ponovnih pregovora o uvjetima kreditnih ugovora i to vjerojatno na štetu dužnika. Zato se kod dužnika javlja potreba za manipulacijama npr. u bilanci ili drugim izvještajima da bi održao ugovorene limite
- povećanje bogatstva menadžmenta. Plaće, naknade i diskrecione investicije menadžmenta direktno su povezane s tekućim kao i zadržanim dobitima kompanije. Zato menadžment ima uvijek pritajenu potrebu objavljivati veću dobit. Također, menadžment može biti stimuliran da u jednoj godini (kratkoročno) iskaže što manju dobit kako bi slijedeće godine bez problema ostvario minimalnu neto dobit koja mu prema bonus planu omogućava participaciju."

4.2.1. Metode manipulacija s financijskim izvještajima

Ovisno o tome koji su ciljevi poduzeća određuje se kojim metodama će menadžment manipulirati informacijama. Neki od najvažnijih ciljeva su: (Panežić, 2014:47)

- "Kratkoročno povećanje profita može se postići različitim metodama priznavanja prihoda unaprijed ili odgađanjem rashoda što se može postići manipulirajući: pomoću računovodstvenih i realnih poslovnih odluka
- Smanjenje variranja profita postiže se manipuliranjem računovodstvenih politika primarno na području vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja troškova. Varijacije profita danas se „uspješno kontroliraju“ u bankama pomoću rezerviranja troškova prilikom razvrstavanja plasmana u rizične skupine čime se izravno utječe na visinu neto dobiti banaka
- Jačanje bilance postiže se također računovodstvenim politikama (precjenjivanjem imovine ili podcjenjivanjem obveza) što se postiže različitim metodama vrednovanja imovine i obveza te „realnim poslovnim odlukama“ (npr. korištenjem lizinga kao izvanbilančnog financiranja, emisijom preferencijalnih dionica i sl.)"

U posljednje vrijeme sve je veća međuovisnost „jačanja“ i „slabljenja“ bilance (posebno financijskih institucija, kao što su banke, investicijski fondovi i sl.) i manipulacija na financijskim tržištima. Manipulacijama na financijskim tržištima potiče se rast i pad cijena vrijednosnih papira čime se uzrokuju i manipulacije financijskim izvještajima. Svako manipulirano povećanje ili smanjenje cijena, iskazuje se u izvještaju o dobiti kao nerealizirani dobiti ili gubici.

4.2.2. Međuzavisnost manipulacija s financijskim izvještajima i manipulacija na financijskim tržištima

Manipulacije na financijskim tržištima javljaju se kao posljedica nepotpunosti i upitne kvalitete financijskih izvještaja. Kvaliteta financijskih izvještaja je od iznimne važnosti i za investitore i za menadžment, a ona je danas sve više rezultat ponašanja računovođa, a ne isključivo seta normiranih računovodstvenih načela. Današnje povjerenje investitora u financijske izvještaje se sve više narušava zbog zamki i iskušenja u vrednovanju i objavljivanju izvještaja prema računovodstvenim politikama.

Kako se investitori služe financijskim izvještajima njihovo nepovjerenje u financijske izvještaje izaziva nesigurnost i neizvjesnost investitora. Naknadnim vrednovanjem, poznatijem pod nazivom fer vrijednost, manipuliranja povećanja ili smanjenja cijena vrijednosnih papira uzrokuju manipulacije financijskih izvještaja, posebno financijskog sektora. Tako se svako manipulirano povećanje ili smanjenje cijena, prilikom naknadnog vrednovanja portfelja, iskazuje u izvještaju o dobiti kao nerealizirani dobiti ili gubici od držanja vrijednosnih papira.

4.2.3. Zaštita od manipulacija s financijskim izvještajima

Spriječavanje financijskih manipulacija zadatak je investitora i institucionalnih faktora, no i uz njihovu prisutnost manipulacije postoje. Danas se navode tri vrste zaštite od manipulacija financijskim izvještajima, i to: (Gulin, 2002:10)

- ”računovodstvena pravila i standardi
- eksterna revizija
- budnost investitora”

Računovodstvena pravila i standardi predstavljaju okvir financijskog izvještavanja poduzeća i prvorazredna su briga računovodstvene profesije. Globalizacija financijskih tržišta zahtijeva visok stupanj harmonizacije okvira financijskog izvještavanja, a posljedica harmonizacije je ujednačavanje nacionalnih računovodstvenih standarda.

Način kako regulatori mogu zaštititi investitore mogu biti: (Panežić, 2014:51)

- “računovodstveni regulatori ne smiju bježati kada se tuže i osuđuju financijski menadžeri koji manipuliraju investitore lažnim i nekompletnim informacijama
- regulatori trebaju biti sigurne luke i savjetnici menadžmentu koji vrši legitimne napore za poboljšanjem kvalitete izvještavanja
- svi regulatori trebaju pomoći računovodstvenom menadžmentu kompanija i revizorima da se poboljša kvaliteta izvještaja, a time i povjerenje javnosti
- odbori za računovodstvene standarde trebaju pripremati standarde koje će najbolje prepoznati praksa tako da se na vrijeme eliminiraju slabosti alternativa računovodstvenih politika.”

Eksterna revizija ima zadaću suzbiti računovodstvenu manipulaciju. Njihova osnovna pretpostavka od koje bi trebali polaziti je kako bi reviziju radili da su oni investitori u kompaniji koju revidiraju.

Naime, revizija nije samo mehanički slijed standardnih procedura već obuhvaća i visoko etičko ponašanje koje je, više na papiru nego u podsvijesti revizora. Revizija može imati velike posljedice, posebice negativne.

“Od revizora se u revizijskom standardu zahtijeva: (Nimac, 2016: 51)

- više diskusije tijekom faza planiranja revizije o materijalnim pogreškama koje mogu izazvati prijevare i gubitke
- revizori trebaju pripremiti upitnik menadžmentu o njihovom viđenju rizika prijevara te spoznaji ili očekivanju manipulacija ili prijevara
- revizori trebaju dobiti širi obujam informacija za razmatranje rizika prijevara kroz utvrđivanje tipa rizika (npr. manipuliranje izvještajima u cilju prisvajanja imovine), značaja rizika, vjerojatnosti iskrivljavanja činjenica, prodornosti rizika (da li se odnosi na financijske izvještaje kao cjelinu ili na pojedine segmente),
- revizori posebnu pozornost trebaju fokusirati na priznavanje prihoda i rizicima prijevara koje su s tim povezani,
- potrebno je češće evaluirati računalne programe i kontrole knjiženja u dnevniku i glavnoj knjizi (da se ne izgube ili unište evidencije) te posebno kontrole uobičajenih transakcija koje se odnose na povezane stranke (članove uprava i sl.), pripajanja i ostale akvizicije.”

4.3. Dodatna obvezna objavljivanja

“Obvezno ili regulirano izvještavanje se odnosi na zakonom propisano objavljivanje minimalnog skupa podataka. Obvezno izvještavanje se odnosi na onaj dio korporativnog izvještavanja koji je predmet regulacije te obično postoji nezavisna institucija koja razvija računovodstvene standarde (IASB, FASB...) i regulatorna institucija (SEC, HANFA...) koja uređuje sam postupak i sadržaj korporativnog izvještavanja. (Bartulović, 2013:22)

Regulatorna tijela imaju ulogu osigurati potpuno i fer objavljivanje dioničkih društava koja listaju svoje vrijednosnice na tržištima kapitala. Važnost reguliranja korporativnog izvještavanja u razvijenim državama proizlazi iz toga da efikasno i transparentno izvještavanje uz smanjenje problema informacijske asimetrije pridonosi i efikasnijem funkcioniranju samog tržišta kapitala što je od velike važnosti za države u kojima se veliki broj kompanija financira emisijom vrijednosnih papira na tržištu kapitala. Kroz regulaciju obveznog izvještavanja smanjuje se i informacijski jaz između financijski neinformiranih ulagatelja i dobro informiranih sudionika na tržištu kapitala. Obvezno korporativno izvještavanje ima zadatak povećati razinu objavljivanja financijskih informacija, čime se povećava i efikasnost tržišta kapitala kroz objavljivanje raspoloživih, pravodobnih i vjerodostojnih računovodstvenih informacija. Kod reguliranog izvještavanja predviđene su i kazne za nepoštivanje i kršenje propisa zbog čega je posljednjih godina stupanj obveznog financijskog izvještavanja doveden na zavidan nivo.

“Obvezni, tj. regulirani financijski izvještaji uključuju zakonom propisane financijske izvještaje, bilješke, financijske izvještaje za prethodno razdoblje te diskusije i analize menadžmenta.“¹⁶

4.3.1. Dodatna dobrovoljna objavljivanja

“Dobrovoljno izvještavanje predstavlja dodatni način informiranja investitora i ostalih interesnih skupina te obuhvaća sve objave financijskih i nefinancijskih informacija koje nisu obuhvaćene obveznim izvještavanjem.”(Bartulović, 2013:23) Dodatno dobrovoljno izvještavanje javlja se kao posljedica dobre prakse korporativnog upravljanja te kao posljedica nastojanja poduzeća da pojačanom transparentnošću smanje rizik ulaganja i troškove financiranja.

Kao dobrovoljno izvještavanje poduzeća najčešće se javljaju i objavljuju menadžerske analize i prognoze u okviru godišnjeg izvješća, informacije o sastancima i prezentacijama s analitičarima, različite izjave za medije te koriste internet izvještavanje.

¹⁶ [http://web.efzg.hr/do k/FIN//K orpor ativno %20izvje%C5%A1tavanje2016.pdf](http://web.efzg.hr/do%20k/FIN//K%20orporativno%20izvje%C5%A1tavanje2016.pdf)

Kao primjeri informacija koje se daju u javnost mogu se navesti: (Bartulović, 2013: 23)

- “definiranje poslovnih ciljeva i strategije;
- analiza konkurencije;
- analiza ključnih proizvoda i tržišta na kojima kompanija posluje;
- menadžerske prognoze i analize poslovanja i financijskih rezultata;
- analiza rizika;
- financijski pokazatelji;
- podaci o kretanju cijena dionica;
- opis kvalifikacija i stručnosti zaposlenika, itd.”

Dodatno izvještavanje iziskuje i dodatne troškove korporacija, no prednosti dodatnog objavljivanja su brojne, poput smanjenja informacijske asimetrije, jačanje povjerenja ulagača, poboljšanje ugleda društva i smanjenje troškova financiranja. Također, omogućuje investitorima donošenje kvalitetnijih investicijskih odluka ali istovremeno poboljšava i samu efikasnost tržišta.

5. Regulativa korporativnog izvještavanja

Kvalitetno i transparentno financijsko izvještavanje bitan je čimbenik kojim se može pratiti rast i razvoj poduzeća na temelju tržišnih uvjeta, što omogućuje dioničarima i ostalim sudionicima ocjenu uspješnosti menadžmenta poduzeća. Stvaranjem Europske unije i otvaranjem tržišta javile su se različitosti u standardima i propisima zbog čega se javila potreba za harmonizacijom financijskih izvještaja i integracijom europskih financijskih tržišta.

5.1. Regulacija u Europskoj uniji

Nakon osnivanja Europske unije i stvaranja jedinstvenog europskog tržišta javila se potreba za harmonizacijom financijskih izvještaja. Pravno uređenje zemalja članica Europske Unije propisano je Pravnom stečevinom Europske unije te su usvojene dvije računovodstvene direktive o uređenju računovodstveno-korporativnog sektora i to četvrta (IV) i sedma (VII) direktiva. Zbog nejednake interpretacije direktiva među zemljama članicama Europske unije direktive nisu postigle razinu transparentnosti i usporedivosti financijskih izvještaja koja se očekivala, zbog čega se donosi Uredba o primjeni MSFI/MRS-a 2002. godine te Direktiva transparentnosti.

5.1.1. Četvrta direktiva

“Četvrta direktiva EU (*engl. Fourth Council Directive 78/660/EEC*) izdana je 25. srpnja 1978. godine i predstavlja ne samo najstariju direktivu iz područja računovodstva nego i najširi i najopsežniji set računovodstvenih pravila unutar okvira EU. Ova direktiva postavlja pravila financijskog izvještavanja (pravila za sastavljanje financijskih izvještaja, zahtjeve za objavljivanje te pravila vrednovanja) za sva privatna i javna poduzeća neovisno o njihovoj veličini.” (Bartulović, 2013:26)

Prema toj direktivi godišnji financijski izvještaji su bilanca, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje. Direktiva ne definira sastavljanje izvještaja o novčanom toku i izvještaja o promjeni glavnice, odnosno zahtjeva sastavljanje manje izvještaja nego Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI). “Godišnji financijski izvještaji daju istinit i pošten prikaz aktive i pasive društva, njegovo financijsko stanje, te dobit ili gubitak.”¹⁷

Cilj četvrte direktive je osigurati da poduzeća iskazuju usporedive i relevantne informacije u svojim financijskim izvještajima. Prema četvrtoj direktivi obrazac bilance i računa dobiti i gubitka, ne može se promijeniti od jedne do druge financijske godine, osim u iznimnim slučajevima. Bilanca se može izraziti u dva oblika, a račun dobiti i gubitka u četiri oblika.

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31978L0660>

5.1.2. Sedma direktiva

“Sedma direktiva Europske unije (*engl. Seventh Council Directive 83/349/EEC*) se odnosi na konsolidirane financijske izvještaje, a izdana je 13. lipnja 1983. godine. Ta direktiva uređuje sastavljanje, objavljivanje i reviziju konsolidiranih financijskih izvještaja koji predstavljaju zasebne financijske izvještaje o financijskom položaju, rezultatu poslovanja i promjenama financijskog položaja povezanih društava.” (Bartulović, 2013:26)

Obvezu sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja imaju trgovačka društva EU: (Crnković i Mijoč, 2008:4)

- “kada je matično društvo i/ili podružnica osnovana kao društvo s ograničenom odgovornošću
- kada je matično društvo većinski vlasnik dionica (udjela) u drugom društvu
- kada matično društvo ima pravo razrješenja ili imenovanja administrativno-upravnih tijela u ovisnom društvu
- kada matično društvo ima manjinsko vlasništvo, ali ima kontrolu nad ovisnim društvom.”

Poduzeće ne treba uključiti u konsolidirane financijske izvještaje ako:¹⁸

- “stroga dugoročna ograničenja bitno ometaju:
 - ◻ matično poduzeće u ostvarenju svojih prava nad imovinom ili upravljanjem tim poduzećem
 - ◻ provođenje jedinstvenog upravljanja tim poduzećem koje se nalazi u jednom od odnosa navedenih u članku 12. stavku 1.
- informacije potrebne za sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja u skladu s ovom Direktivom nisu dostupne bez pretjeranih troškova ili pretjeranog kašnjenja
- ako se dionice tog poduzeća drže isključivo s ciljem njihove naknadne preprodaje”

5.1.3. Direktiva transparentnosti

Direktiva transparentnosti predložena je 2002. godine, usvojena 2004. godine, a njena primjena započinje 2007. godine. Direktivom se uređuje minimalna zahtijevana razina periodičnog i trenutačnog izvještavanja za poduzeća koje listaju svoje vrijednosne papire na tržištima kapitala EU.

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31983L0349>

“Direktiva usklađuje način na koji države članice uređuju pristup i međusobno povezivanje elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme. Svrha je utemeljiti regulatorni okvir u skladu s unutarnjim tržišnim načelima za odnose između davatelja mreža i usluga iz kojega će proizaći održivo tržišno natjecanje, interoperabilnost usluga elektroničke komunikacije i potrošačke pogodnosti.”¹⁹

“Ova Direktiva utemeljuje prava i obveze za operatore i za poduzeća koja traže međusobno povezivanje i/ili pristup njihovim mrežama ili pripadajućoj opremi. Ona postavlja ciljeve za državna regulatorna tijela u vezi s pristupom i međusobnim povezivanjem te predviđa postupke kojima će se osigurati da se obveze koje su propisala državna regulatorna tijela provjeravaju i, ako je potrebno, povuku nakon ostvarenja željenih ciljeva.”²⁰

Glavni elementi godišnjeg izvješća: (Bartulović, 2013:30)

- “revidirani financijski izvještaji,
- izvještaj menadžmenta koji uključuje fer pregled poslovanja i performanse korporacije i svih subjekata pod njezinom kontrolom (uključujući i glavne rizike i nesigurnosti u poslovanju),
- izjavu odgovornih osoba da financijski izvještaji pripremljeni u skladu s primjenjivim računovodstvenim standardima daju istinit i fer prikaz imovine, obveza i financijskog rezultata.”

5.1.4. Uredba o primjeni MSFI/MRS-a

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) jesu standardi i objašnjenja koje je donio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde. Oni obuhvaćaju: (Crnković i Mijoč, 2008:2)

- “Međunarodne standarde financijskog izvještavanja
- Međunarodne računovodstvene standarde
- Objašnjenja Povjerenstva za objašnjenja međunarodnog financijskog izvještavanja.”

Uredba o primjeni MSFI/MRS-a usvojena je u lipnju 2002. godine, a prema toj uredbi Međunarodni standardi financijskih izvještaja su postali obvezni za sve članice EU od 2005. godine, odnosno sva poduzeća koja kotiraju na EU burzama trebaju koristiti MSFI-e prilikom sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja.

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/lega l-content/HR/TXT/?uri=ce lex% 3A31 9 83L0349>

²⁰ <http://eur -lex. euro pa.e u/leg al- con tent/HR/TXT/?uri=celex%3A31983L0349>

Međunarodne standarde financijskog izvještavanja možemo razmatrati u užem smislu gdje se pod pojmom MSFI podrazumijevaju nove objave IASB-a različite od serije MRS-a, te u širem smislu u kojem MSFI obuhvaćaju sve IASB-ove objave, uključujući standarde i objave IASB-a ali i standarde i tumačenja standarda koja je izdao IASC kao prethodnik IASB-a.

Globalizacija, liberalizacija svjetske trgovine i sve veći međunarodni tokovi roba, kapitala i usluga doveli su do potrebe za harmonizacijom financijskog izvještavanja, odnosno potrebe da računovodstveni sustav opskrbi korisnim informacijama korisnike iz različitih država. Različite države su primjenjivale različite standarde financijskog izvještavanja što je rezultiralo različitim financijskim izvještajima, a to je uzrokovalo njihovu nekomparabilnost na globalnoj razini.

Kvalitetne računovodstvene informacije koje su upotrebljive na međunarodnoj razini su iznimno važne za upravljanje i odlučivanje. Kako bi računovodstvene informacije bile upotrebljive na međunarodnoj razini neophodna je i adekvatna platforma, odnosno Zakonska regulativa pojedinih država kao i usklađenje nacionalnih standarda.

Kao specifični razlozi za međunarodno usklađenje računovodstva i financijskog izvještavanja mogu se navesti sljedeći razlozi: (Bartulović, 2013: 32)

- “ulagači i analitičari s burzi trebaju razumjeti financijske izvještaje stranih kompanija čije dionice namjeravaju kupiti,
- kompanije koje listaju svoje dionice na stranim burzama moraju koristiti one standarde koje zahtijeva burza zbog usporedivosti s ostalim kompanijama,
- multinacionalne kompanije moraju u skladu s propisima svake države u kojoj imaju svoje podružnice koristiti propisane standarde, te tako dobivene izvještaje moraju korigirati na zajedničku osnovicu koja se u matičnoj državi koristi kod konsolidacije,
- velike računovodstvene firme imaju puno više posla oko izrade ili revizije financijskih izvještaja kod klijenata koji imaju svoje ovisne kompanije širom svijeta.”

5.2. Regulativa u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj, regulativa računovodstvenog sektora ima slijedeće oblike: (Crnković i Mijoč, 2008:2)

- “zakonsku regulativu kroz Zakon o računovodstvu, Zakon o reviziji, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o tržištu vrijednosnih papira, poreznim zakonima
- međunarodnu regulativu temeljenu na računovodstvenim standardima i propisima (MRS/MSFI, Direktive, Kodeks računovodstvene profesije).”

Prvi zakon o računovodstvu donesen je 1992. godine te su kroz taj Zakon definirane minimalne zahtijevane pozicije bilance i računa dobiti i gubitka na temelju IV direktive. Posljednje izmjene zakona o računovodstvu usvojene su 2016. godine. Zakon o računovodstvu dužni su poštivati svi poduzetnici. Prema Zakonu poduzetnicima se smatra “trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva.” (Zakon o računovodstvu, NN br.78/2015).

Poduzetnici se razvrstavaju na male srednje i velike poduzetnike, a na temelju: (Zakon o računovodstvu, NN br.78/2015)

- “iznos ukupne aktive
- iznos prihoda
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.”

Tablica 5.1. Klasifikacija poduzetnika sukladno Zakonu o računovodstvu

Elementi	Mali poduzetnici	Srednji poduzetnici	Veliki poduzetnici
Ukupna aktiva	30.000.000,00	150.000.000,00	150.000.000,00
Prihod	60.000.000,00	300.000.000,00	300.000.000,00
Prosječan broj zaposlenih	50	250	250

Izvor: Prilagođeno prema Zakon o računovodstvu NN br. .78/2015

Mali poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od tri pokazatelja za male poduzetnike. Srednji poduzetnici su oni koji nisu mali poduzetnici i ne prelaze dva od tri pokazatelja. Veliki poduzetnici prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta srednjih poduzetnika.

Sve do 2005. godine primjena MSFI -a je bila obvezna za sva poduzeća. Temeljem Zakona o računovodstvu iz 2015. godine mali i srednji poduzetnici te poduzetnici koji se ne mogu razvrstati po kriterijima dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja. Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Dakle, u Hrvatskoj se primjenjuju Hrvatski standardi financijskog izvještavanja te za velike poduzetnike Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Mali i srednji poduzetnici koriste Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) kao pojednostavljeno računovodstvo jer bi za njih korištenje Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) bilo previše kompleksno.

Godišnje financijske izvještaje čine: (Zakon o računovodstvu, NN br.78/2015)

- “izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- izvještaj o novčanim tokovima
- izvještaj o promjenama kapitala
- bilješke uz financijske izvještaje”

Mali poduzetnici obvezni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje, dok poduzetnici koji su obveznici HSFI u sklopu sastavljanja svojih godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Zakon o računovodstvu propisuje i obvezu javne objave financijskih izvještaja.

Prema tome obveznici javne objave su: (Zakon o računovodstvu, NN br.78/2015)

- ”trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva
- poslovna jedinica poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja, te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice i treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima kojima se uređuju porezi
- podružnica inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj, ako ista nije poslovna jedinica, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva.”

Poduzetnici su dužni dostaviti Financijskoj agenciji (FINI) godišnje financijske izvještaje

i konsolidirane financijske izvještaje te revizorsko izvješće ukoliko je obveznik revizije. Mali poduzetnici dostavljaju radi javne objave bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje. Članovi uprave i ako postoji, nadzorni odbor, su odgovorni za financijske izvještaje. Svi ti podaci objavljuju se u Registru godišnjih financijskih izvještaja, u elektroničkom obliku na mrežnim stranicama. Registar vodi Financijska agencija u ime Ministarstva financija.

6. Zaključak

Temelj efikasnog poslovnog odlučivanja čine izvještaji koje korporacije predočavaju javnosti, a glavna namjena korporativnog izvještavanja je zadovoljavanje informacijskih potreba investitora i kreditora s tržišta kapitala. Korporativno izvještavanje je sadržajno širi pojam od financijskog izvještavanja budući da se u korporativnim izvještajima, uz financijske izvještaje nalaze i različite analize, prognoze i ostale narativne informacije. Kod korporativnog izvještavanja često se javljaju problemi nepovoljnog izbora, moralnog hazarda i povlaštenih informacija, što je uvjetovano činjenicom da sve korisnici nemaju jednak pristup informacijama.

Značajnu ulogu kod korporativnog izvještavanja imaju financijski izvještaji kao nositelji računovodstvenih informacija, a oni uključuju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Financijsko izvještavanje je utemeljeno na tzv. konceptijskim okvirima, a najpoznatiji su FASB-ov i IASB-ov. Za hrvatske korporacije čije vrijednosnice kotiraju na tržištima kapitala relevantan je IASB-ov konceptijski okvir jer Zakon o računovodstvu za te korporacije propisuje primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) koje donosi i razvija IASB. Važno je i reguliranje korporativnog izvještavanja u razvijenim državama koje proizlazi iz toga da efikasno i transparentno izvještavanje uz smanjenje problema informacijske asimetrije pridonosi i efikasnijem funkcioniranju samog tržišta kapitala što je od velike važnosti za države u kojima se veliki broj kompanija financira emisijom vrijednosnih papira na tržištu kapitala. Kroz regulaciju obveznog izvještavanja smanjuje se i informacijski jaz između financijski neinformiranih ulagatelja i dobro informiranih sudionika na tržištu kapitala.

Kako bismo mogli donijeti kvalitetne poslovne odluke na temelju informacija važno je da financijski izvještaji budu istiniti i da prikazuju stvarnu "sliku" poslovanja poduzeća. Neistinita i iskrivljena "slika" o poslovanju poduzeća može uzrokovati donošenje pogrešnih poslovnih odluka koje mogu rezultirati velikim gubitcima.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Nikolina Kovacevic (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Važnost korporativnog izvještavanja poduzeća (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Nikolina Kovacevic
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Nikolina Kovacevic (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Važnost korporativnog izvještavanja poduzeća (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Nikolina Kovacevic
(vlastoručni potpis)

7. Literatura

Knjige:

- (1) Tipurić, Darko; Cingula, Marijan; Galetić, Lovorka; Sisek, Boris; Spremić, Mario; Tušek, Boris; Žager, Lajoš; Horak, Hana; Pervan, Ivica; Filipović, Ivica. (2008) Korporativno upravljanje. Zagreb: Sinergija nakladništvo.
- (2) Belak, Vinko; Aljinović-Barač, Željka. (2008) Tajne tržišta kapitala. Zagreb: Belak Excellens.
- (3) Filipović, Ivica. (2009) Revizija. Zagreb: Sinergija nakladništvo.
- (4) Akerlof George A. (1970) The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism, Quarterly Journal of Economics.
- (5) Dražić- Lutilsky Ivana; Gulin, Danimir; Mamić-Sačec, Ivana; Tadijančević, Stjepan; Tušek, Boris; Vasiček, Vesna; Žager, Katarina; Žager, Lajoš. (2010) Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
- (6) Očko, Jasmina; Švigir, Andreja. (2009) Kontroling- upravljanje iz backstagea. Zagreb: Knjiga print d.o.o.
- (7) Žager, Katarina; Vašiček, Vesna; Žager, Lajoš. (2001) Računovodstvo za neračunovode s osnovama računovodstva. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
- (8) Alexander, David; Nobes, Christopher. (2010) Financijsko računovodstvo - Međunarodni uvod. Zagreb: MATE marketing tehnologija.

Zbornik:

- (9) Sever, Sanja. (2009) Stanje i perspektive financijskog izvještavanja i revizije u kotirajućim poduzećima u Republici Hrvatskoj. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Zagreb.

Mrežni i elektronički izvori:

- (10) <http://web.efzg.hr/dok/OIM/dtipuric/Korporativno%20izvje%C5%A1tavanje%2016042013.pdf>, (pristupljeno 21. ožujka 2017. 18:06)
- (11) Zakon o tržištu vrijednosnih papira, NN br. 84/02
- (12) Zakon o tržištu kapitala, NN br. 88/08
- (13) <http://www.hanfa.hr/HR/nav/233/povlastena-informacija.html>, (pristupljeno 28. ožujka 2017. 11:45)
- (14) https://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf (pristupljeno 22. travnja 2017. 13:01)

- (15) <http://www.fasb.org/facts/> (pristupljeno 28. svibnja 2017. 15:09)
- (16) Zakon o računovodstvu, NN br.140/06
- (17) <http://www.hanfa.hr/getfile/39377/Me%C4%91unarodni%20ra%C4%8Dunovodstveni%20standardi%20i%20Me%C4%91unarodni%20standardi%20financijskog.pdf>
(pristupljeno 28. svibnja 2017. 10:15)
- (18) http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/Ra%C4%8Dun-dobiti-i-gubitka_1.pdf (pristupljeno 19. travnja 2017. 09:30)
- (19) <http://web.efzg.hr/dok/RAC/kzager//Izvj%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danom%20toku%20i%20ostali%20izvj%C5%A1taji.pdf>, (pristupljeno 19. travnja 2017. 10:01)
- (20) https://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Izvjestaj_o_novcanom_tijeku.pdf
(pristupljeno 19. travanja 2017. 10:56)
- (21) <http://web.efzg.hr/dok/FIN//Korporativno%20izvj%C5%A1tavanje2016.pdf>
(pristupljeno 5. svibnja 2017. 12:35)
- (22) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31978L0660>
(pristupljeno 25. svibnja 2017. 13:03)
- (23) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31983L0349>
(pristupljeno 26. svibnja 2017. 19:15)
- (24) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32002L0019>
(pristupljeno 26. svibnja 2017. 20:09)
- (25) Zakon o računovodstvu, NN br.78/2015

Kvalifikacijski radovi:

- (26) Bartulović; Marijana. 2013. Regulatorni okviri financijskog izvještavanja. Nastavni materijal iz kolegija Financijska analiza. Sveučilište u Splitu. Split. 19. str.
- (27) Aničić, Đeni; 2015. Društvena analiza financijske sposobnosti dioničkog društva Ad Plastik Solin. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma, Pula.
- (28) Blažević, Lovorka; Ujević, Matea; Ukić Ljuba. 2013. Interno financijsko izvještavanje unutar proračunskih korisnika kao potpora javnom menadžmentu. Stručni rad. Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu, Trgovinsko poslovanje s poduzetništvom. Knin. 68. str.
- (29) Nimac, Dino. 2016. Primjena Benfordovog zakona u otkrivanju kozmetičkih računovodstvenih manipulacija. Diplomski rad. Ekonomski fakultet. Sveučilište u Splitu. Split. 21 str.

- (30) Gulin, Danimir. 2002. Manipulacije na financijskim tržištima i njihov utjecaj na financijske izvještaje. Ekonomski fakultet Zagreb.
- (31) Panežić, Tamara. 2014. Računovodstvene i revizijske implikacije prijevera temeljenih na izvještaju o novčanom toku. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek.
- (32) Crnković, Luka; Mijoč Ivo. 2008. Regulatorna financijskog izvještavanja velikih trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Ekonomski fakultet u Osijeku. Osijek.

Popis slika

<i>Slika 2.1. Struktura korporativnog izvještavanja.....</i>	<i>3</i>
<i>Slika 4.1. Korisnici informacija za odlučivanje.....</i>	<i>11</i>
<i>Slika 4.2. Konceptijski okvir financijskog računovodstva.....</i>	<i>16</i>
<i>Slika 4.3. Shema bilance.....</i>	<i>19</i>

Popis tablica

<i>Tablica 4.1. Važnost financijskih izvještaja za korisnike.....</i>	<i>12</i>
<i>Tablica 5.1. Klasifikacija poduzetnika sukladno Zakonu o računovodstvu.....</i>	<i>33</i>